

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารงานในปัจจุบันหรือเรียกกันจนคุ้นเคยกันว่า การบริหารยุคโลกาภิวัตน์การบริหารงานสมัยใหม่จะต้องอาศัยข้อมูลสารสนเทศ ตลอดทั้งการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดทำระบบสารสนเทศ โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ เพื่อง่ายและสะดวกในการค้นหาข้อมูลที่จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหาร สามารถสนองตอบต่อความต้องการของผู้บริหารที่จะนำข้อมูลสารสนเทศมาเป็นแนวทางในการพิจารณาตัดสินใจ

คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2523 นับเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาผลิตบัณฑิตสาขาเภสัชศาสตร์แห่งที่ 5 ของประเทศไทย ถัดจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยมหิดล และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตามลำดับ โดยมีการเปิดรับนักเรียนรุ่นแรกในปีการศึกษา 2525 จำนวน 30 คน มีคณาจารย์เพียง 1 คน ต่อมาในปีการศึกษา 2532 รับนักศึกษาเพิ่มจาก 30 คน เป็น 50 คน และในปีการศึกษา 2533 รับนักศึกษาเพิ่มจาก 50 คน เป็น 100 คน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2527 ให้คณะเภสัชศาสตร์ผลิตบัณฑิตตามโครงการเร่งรัดการผลิตเภสัชกรเพิ่มตามมติคณะรัฐมนตรี เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเภสัชกรของประเทศไทย และในปีการศึกษา 2538 คณะเภสัชศาสตร์ได้รับนักศึกษาตามโครงการพิเศษผลิตเภสัชกร ภาคสมทบเพิ่ม 50 คนต่อปีการศึกษา นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาเภสัชกรรมคลินิก 15 คน ต่อปีการศึกษา รวมจะต้องรับนักศึกษาปีละ 165 คนต่อปีการศึกษา

การจัดองค์กรการบริหารของคณะเภสัชศาสตร์ได้แบ่งเป็นภาควิชา มี 6 ภาควิชา ได้แก่ ภาควิชาเภสัชกรรม ภาควิชาเภสัชกรรมชุมชน ภาควิชาเภสัชเคมี ภาควิชาพิษวิทยา ภาควิชาเภสัชพฤกษศาสตร์และเภสัชวินิจฉัย ภาควิชาเภสัชอุตสาหกรรม และสำนักงานคณบดี แบ่งออกเป็น 5 งาน คือ งานนโยบายและแผน งานคลังและพัสดุ งานบริหารและธุรการ งานบริการการศึกษา และงานห้องสมุดและเทคโนโลยี

คณะเภสัชศาสตร์มีบุคลากรในปัจจุบัน 134 คน โดยแบ่งออกเป็นอาจารย์ 62 คน ข้าราชการ 46 คน ลูกจ้างประจำ 26 คน งบประมาณดำเนินการปีละ 30 กว่าล้านบาท

จากผลการดำเนินงานของคณะเภสัชศาสตร์มา 15 ปี จะเห็นได้ว่าคณะเภสัชศาสตร์มีความเจริญเติบโตเป็นอันมาก โดยมีการเริ่มต้นบุคลากร 1 คน มาเป็น 134 คน นักศึกษาจาก 30 คนต่อปีการศึกษา มาเป็น 150 คนต่อปีการศึกษา และระดับมหาบัณฑิต 15 คนต่อปีการศึกษา แต่คณะเภสัชศาสตร์ยังขาดการจัดระบบสารสนเทศที่เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับการนำไปใช้ในการบริหาร ซึ่งสารสนเทศที่ได้ในแต่ละครั้งขาดความสมบูรณ์ ความถูกต้อง ไม่ทันต่อเวลาการเลือกใช้ เป็นผลให้การพิจารณาตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหารมีโอกาสดลาดเคลื่อน และขาดความเชื่อถือ

การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารในคณะเภสัชศาสตร์ จากการศึกษาและประสบการณ์ของผู้วิจัยซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในตำแหน่งหัวหน้างานนโยบายและแผน พบว่า การดำเนินการจัดเตรียมสารสนเทศของคณะเภสัชศาสตร์ในช่วงที่ผ่านมายังไม่มีระบบ ซึ่งเวลาจะใช้สารสนเทศแต่ละครั้งต้องขอข้อมูลจากแต่ละหน่วย/งาน/ภาควิชา ซึ่งบางครั้งต้องเสียเวลาอย่างมากในการจัดเตรียมสารสนเทศให้กับผู้บริหาร และสารสนเทศที่ได้มาไม่ทันต่อเหตุการณ์ เนื่องจากไม่มีการจัดเตรียมไว้ล่วงหน้า เมื่อถึงคราวจำเป็นต้องใช้สารสนเทศบางชนิดต้องทำการเก็บรวบรวมกันใหม่ ทำให้เสียเวลา สารสนเทศที่ได้รับไม่ตรงกับความเป็นจริง ประกอบกับระบบสารสนเทศของคณะเภสัชศาสตร์ยังไม่สามารถจัดให้เป็นเครือข่ายเดียวกันได้ ก่อให้เกิดปัญหาในการเก็บข้อมูลซ้ำซ้อน จำนวนสารสนเทศยังไม่เพียงพอต่อการใช้งานต่างคนต่างเก็บ ต่างคนต่างใช้ สารสนเทศอยู่กระจัดกระจายหลายที่ การจัดเก็บสารสนเทศเสียเวลาและสูญเปล่าทางเศรษฐกิจ หน่วยงานที่เป็นแหล่งสารสนเทศที่มีหน้าที่ป้อนสารสนเทศให้คณะผู้บริหารคืองานนโยบายและแผนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดระบบสารสนเทศในเชิงระบบ สารสนเทศที่ได้มาจากแหล่งสารสนเทศแต่ละแห่งจึงไม่เพียงพอต่อการใช้ ขาดความถูกต้องและความสมบูรณ์ ไม่ทันต่อความต้องการใช้ของฝ่ายบริหาร

ดังนั้นคณะเภสัชศาสตร์ จึงมีความจำเป็นจะต้องมีพัฒนาจัดระบบสารสนเทศ เพื่อนำไปใช้ในการบริหาร และเพื่อให้การจัดระบบสารสนเทศ (Management Information System, MIS) เกิดประโยชน์ ทันต่อการเรียกใช้ของผู้บริหาร ประกอบกับในปีงบประมาณ 2537 คณะเภสัชศาสตร์ ได้รับจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อคอมพิวเตอร์ เพื่อนำมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูล และสารสนเทศ โดยสร้างระบบเครือข่ายข้อมูล (Local Area Network, หรือ LAN) และสร้างเครือข่ายทางวิชาการกับคณะ/หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ Electronic Mail (Email) จากการประชุมคณะกรรมการประจำคณะเภสัชศาสตร์ ครั้งที่ 3/2538 ที่ประชุมมีมติเห็นควรให้คณะเภสัชศาสตร์จัดทำแผนเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเป็นการพัฒนาระบบ

เทคโนโลยีสารสนเทศของคณะเภสัชศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาระยะที่ 8 (2540-2544) นโยบายของรัฐบาล นโยบายของมหาวิทยาลัยขอนแก่น และนโยบายของคณะเภสัชศาสตร์มีนโยบายที่ชัดเจนที่จะต้องพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อใช้ในการบริหาร โดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่คอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารอย่างจริงจัง เพราะจะต้องลดจำนวนบุคลากรในการปฏิบัติงานเพื่อสนองนโยบายของคณะกรรมการกำหนดเป้าหมายและนโยบายกำลังคนภาครัฐ (คปร.)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษา สภาพการจัดระบบสารสนเทศ ปัญหาความต้องการในการพัฒนาระบบสารสนเทศ ข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดระบบสารสนเทศของคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศของคณะเภสัชศาสตร์ให้เป็นระบบ และเกิดประโยชน์สูงสุดสอดคล้องกับภาระงานและความต้องการในการใช้สารสนเทศของฝ่ายบริหาร อันจะส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ :-

- 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาระบบสารสนเทศ
- 2) เสนอรูปแบบระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยครั้งนี้ เพื่อเสนอรูปแบบระบบสารสนเทศนำไปสู่การใช้ในการบริหาร การตัดสินใจได้ถูกต้อง ประหยัดเวลา และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหาร

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหาร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

- 1) ข้อมูล (Data) หมายถึง ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคมของมนุษย์ อาจอยู่ในรูปตัวเลข สัญลักษณ์ ข่าวสารต่าง ๆ ที่ยังไม่ได้ผ่านการประมวลผล หรือมีลักษณะเป็นข้อมูลดิบ

2) สารสนเทศ (Information) หมายถึง ข้อมูลที่ผ่านการประมวลผลด้วยวิธีการต่าง ๆ แล้ว อยู่ในรูปที่สามารถใช้ประโยชน์หรือประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้ทันทีตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3) ระบบสารสนเทศ (Information System) หมายถึง แนวทางการผลิตสารสนเทศ ซึ่งประกอบด้วยบุคคล เครื่องมือ ความคิด และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ร่วมกันเพื่อรวบรวมข้อมูล และจัดกระทำให้เป็นสารสนเทศ

4) การจากระบบสารสนเทศ (Management Information System) หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรักษาข้อมูล การวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลเป็นสารสนเทศและนำเสนอ ผู้บริหารนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ วางแผน และควบคุมการปฏิบัติงานตามความต้องการ

5) รูปแบบการจากระบบสารสนเทศ หมายถึง แนวทางการดำเนินการในการจัดเก็บ การนำระบบสารสนเทศมาใช้งาน และกระบวนการในการบริหารจัดการระบบสารสนเทศ

6) ผู้บริหาร หมายถึง คณบดี รองคณบดี หัวหน้าภาควิชา เลขานุการคณะ

7) อาจารย์ หมายถึง อาจารย์ที่ปฏิบัติงานที่คณะเภสัชศาสตร์มาไม่น้อยกว่า 1 ปี ยกเว้นอาจารย์ที่กำลังศึกษาต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศ

8) ข้าราชการ หมายถึง ข้าราชการสายสนับสนุนการสอนที่ปฏิบัติงานที่คณะเภสัชศาสตร์มาไม่น้อยกว่า 1 ปี ยกเว้นเจ้าหน้าที่วิทยาศาสตร์ พนักงานวิทยาศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์ ตลอดจนลูกจ้างประจำ/ ลูกจ้างชั่วคราว